

09.05.2011

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

OHJE HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ ETSIVÄSSÄ NUORISOTYÖSSÄ

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN SUUNNITTELU

Kun kunnassa aloitetaan henkilötietojen käsittelyn suunnittelu etsimällä vastaukset alla oleviin kysymyksiin, toteutetaan hyvän tietojenkäsittelytavan periaatetta

Kunta vastaa henkilötietojen käsittelystä
Mikä toimielin kunnassa vastaa etsivästä nuorisotyöstä?
Miten rekisterinpito on järjestetty, jos toimintaa järjestävät useat kunnat yhdessä?
Miten henkilötietojen käsittelystä on sovittu, jos kunta hankkii palveluja nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä?
Onko kunta suunnitellut henkilötietojen käsittelyn?
Onko kunta ohjeistanut etsivää nuorisotyötä tekevät?

Henkilötietojen käsittely tulee suunnitella ennen rekisterin perustamista
Mikä asiakastietojen käsittelyn tarkoitus on?
Mistä avun tarpeessa olevan nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot saadaan?
Minne asiakastiedot talletetaan?
Millä perusteella työssä tarpeelliset muut tiedot saadaan?
Mitä tietoja asiakasrekisteriin on tarpeellista ja asiallisesti perusteltua tallettaa?
Onko tiedot suojattu asianmukaisesti ulkopuolisilta?
Ovatko asiakastiedot salassa pidettäviä?
Millä perusteella asiakastietoja voi tarvittaessa luovuttaa toiselle viranomaiselle?
Missä vaiheessa ja miten tiedot hävitetään?
Miten rekisteröidyn oikeudet toteutetaan käytännössä?
Onko rekisteriseloste (tai tietosuojaseloste) laadittu ja saatavilla?

Tuen tarpeessa olevaa nuorta ja hänen huoltajaansa on informoitava
Missä yhteydessä kerrottiin, että yhteys- ja yksilöintitiedot voidaan antaa tai saada, vaikka nuori ei ole antanut suostumustaan?
Missä nuorelle kerrotaan henkilötietojen käsittelystä etsivässä nuorisotyössä?
Miten nuori voi tarkastaa asiakastietonsa tai vaatia niiden korjaamista?
Missä nuori voi tutustua rekisteriselosteeseen (tai tietosuojaselosteeseen)?

ETSIVÄSSÄ NUORISOTYÖSSÄ KÄSITELLÄN HENKILÖTIETOJA

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille¹. Etsivässä nuorisotyössä käsitellään tuen tarpeessa olevan nuoren henkilötietoja². Nuorta koskevat tiedot muodostavat asiakasrekisterin³.

1. Kunta vastaa henkilötietojen käsittelystä

Nuoren kotikunta vastaa rekisterinpitäjänä⁴ nuoren henkilötietojen käsittelystä etsivässä nuorisotyössä. Kunnassa rekisterinpidosta ja sen lainmukaisuudesta vastaa viime kädessä kuntalain mukainen etsivän nuorisotyön hallinnosta vastaava toimielin.

Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää useammat kunnat yhdessä. Rekisterinpitäjäyys riippuu siitä, miten toiminta on organisoitu⁵. Jokainen kuntaa vastaa tässä tapauksessa rekisterinpidosta omien kuntalaistensa osalta. Kuntien tulee sopia keskenään siitä, miten rekisterinpitoon liittyvät tehtävät ja vastuut hoidetaan.

Esim. muualla kuin kotikunnallaan opiskeleva nuori keskeyttää opinnot. Nuori asuu edelleen opiskelupaikkakunnalla. Oppilaitos tekee ilmoituksen nuoren kotikuntaan. Kotikunta (etsivä nuorisotyö) voi tarvittaessa ottaa yhteyttä opiskelupaikkakunnan etsivään nuorisotyöhön tavoittaakseen nuoren.

Jos nuoren opintojen keskeyttämisestä ei ole vielä tehty ilmoitusta kotikuntaan ja opiskelupaikkakunnan etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoren, etsivän nuorisotyön on otettava yhteyttä nuoren kotikuntaan.

Näissä tilanteissa toteutuu hallintolain periaate asian siirtämisestä viranomaiselta toiselle ja nuoren kotikunnan mahdollinen varautuminen tarvittavien palveluiden kustannuksiin.

Kunta voi myös järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluita nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä⁶. Palveluita tuottava yhteisö käsittelee tällöin toimeksiantosopimuksen perusteella tuen tarpeessa olevien nuorten henkilötietoja sopimosapuolena olevan kunnan lukuun. Kunta säilyy tässäkin tapauksessa juridisena rekisterinpitäjänä. Toimeksiantosopimuksessa on määriteltävä henkilötietojen käsittelyyn liittyvät tehtävät ja vastuut.

1 Etsivän nuorisotyön tehtävistä säädetään nuorisolain 7 b §:ssä.

2 Henkilötietoja ovat kaikki tiettyyn luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevat merkinnät. Henkilötiedon määritelmä on henkilötietolain 3 §:n 1 kohdassa.

3 Henkilörekisteri voi olla automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidetty tai paperimuodossa oleva, jos nuorta koskevat tiedot ovat siitä löydettävissä. Henkilörekisteri on määritelty henkilötietolain 3 §:n 3 kohdassa.

4 Nuorisolain 7d §:ssä todetaan, että kunta vastaa henkilötietojen käsittelystä etsivässä nuorisotyössä rekisterinpitäjänä. Rekisterinpitäjä on määritelty henkilötietolain 3 §:n 4 kohdassa.

5 Jos esimerkiksi kunnat ovat muodostaneet kuntayhtymän toteuttamaan etsivää nuorisotyötä, kuntayhtymä on rekisterinpitäjä.

6 Tämä todetaan nuorisolain 7 b §:n 2 momentissa.

Etsivän nuorisotyön palvelut voidaan hankkia erilaisilta yhteisöiltä (esim. yhdistys, säätiö, yhtiö, seurakunta, muu juridinen toimija). Yhteisöltä edellytetään mm. seuraavia asioita:

- oikeustoimikelpoinen yhteisö
- taloudellisesti ja toiminnallisesti vakaalla pohjalla
- etsivää nuorisotyötä tekevän henkilöstön tulee täyttää tehtävän edellyttämät ammatilliset vaatimukset (riittävä koulutus ja työkokemus) ja henkilöstöllä tulee olla tietosuojan (henkilötietojen käsittelyn) ja salassapitosäännösten tuntemus
- henkilöstön tulee olla pysyväisluonteisessa työsuhteessa (vähintään toimeksiantosopimuksen ajan)

2. Henkilötietojen käsittely tulee suunnitella ennen henkilökäytön muodostamista

Rekisterinpitäjän velvollisuutena on suunnitella henkilötietojen käsittely ennen henkilötietojen keräämistä tai muodostamista henkilökäytöksi⁷. Suunnittelussa otetaan huomioon, mitä nuorisolaissa on säädetty etsivästä nuorisotyöstä. Henkilötietolain sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn yleislakina⁸. Tämä ohje on tarkoitettu suunnittelun avuksi.

Rekisterinpitäjän tulee laatia etsivää nuorisotyötä tekeville ohjeet henkilötietojen käsittelystä ja huolehtia tarpeellisen koulutuksen järjestämisestä. Jos kunta järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluita nuorten palveluita tuottavalta yhteisöltä, myös palvelujen antajalle tulee antaa ohjausta henkilötietojen käsittelystä.

Rekisterinpitäjän tehtävänä on suunnitella, miten etsivässä nuorisotyössä informoidaan henkilötietojen käsittelystä. Nuorelle ja hänen huoltajalleen on etukäteen ilmoitettava, että nuorta koskevia tietoja voidaan ilman suostumusta luovuttaa etsivää nuorisotyötä varten nuorisolaissa säädetyin tavoin ja edellytyksin⁹. Lisäksi nuorta ja hänen huoltajaansa tulee informoida henkilötietojen käsittelystä etsivässä nuorisotyössä. Jo henkilötietoja kerätessä tulee kertoa rekisterinpitäjästä, henkilötietojen käsittelyn tarkoituksesta sekä siitä, mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan sekä rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä¹⁰. Rekisteröidyllä on oikeus tarkastaa etsivän nuorisotyön asiakasrekisteriin talletetut tietonsa¹¹. Rekisteröity voi myös pyytää tietojensa korjaamista¹². On siis myös suunniteltava, miten rekisteröityjen oikeudet toteutetaan käytännössä. Tämän ohjeen liitteenä 1 on malli huoltajille lähetettävästä ilmoituksesta, johon on lisätty henkilötietojen käsittelyä koskeva informointi. Kirjallinen informointi tulee liittää myös johonkin nuorelle toimitettavaan materiaaliin.

Jokaisesta henkilökäytöstä tulee laatia rekisteriseloste¹³. Tietosuojavaltuutettu suosittelee rekisteriselosteen sijasta laatimaan tietosuojaselosteen, jossa kerrotaan myös rekisteröidyn

7 Henkilötietojen käsittelyn suunnittelusta säädetään henkilötietolain 6 §:ssä.

8 Nämä lait löytyvät valtion säädöstietopankista www.finlex.fi.

9 Tästä säädetään nuorisolain 7 c §:ssä.

10 Informointivelvollisuudesta säädetään henkilötietolain 24 §:ssä.

11 Tarkastusoikeudesta säädetään henkilötietolain 26 § sekä 28 §:ssä ja tarkastusoikeuden epämisestä poikkeustapauksissa lain 27 §:ssä. Tutustu myös tietosuojavaltuutetun oppaaseen Henkilökäyttöön talletettujen tietojen tarkastaminen www.tietosuoja.fi/27212.htm.

12 Tiedon korjaamisesta säädetään henkilötietolain 29 §:ssä. Asiasta kerrotaan tarkemmin tietosuojavaltuutetun toimiston oppaassa Henkilökäyttöön tallennetun tiedon korjaaminen www.tietosuoja.fi/27212.htm.

13 Rekisteriseloste ja tietosuojaseloste täyttöohjeineen löytyvät tietosuojavaltuutetun toimiston kotisivuilta. <http://www.tietosuoja.fi/2584.htm>. Rekisteriselosteen laatimisvelvollisuudesta kerrotaan henkilötietolain 10 §:ssä. Katso myös tietosuojavaltuutetun toimiston opas Laadi tietosuojaseloste <http://www.tietosuoja.fi/27212.htm>.

oikeuksista. Selosteen laatiminen on tärkeä osa henkilötietojen suunnitelmallista käsittelyä ja henkilötietolain noudattamista. Seloste tulee pitää jokaisen saatavissa esimerkiksi etsivän nuorisotyön toimipaikassa. Avoimuus lisää myös luottamusta palvelua kohtaan. Jos henkilötietoja kerätään verkkopalveluna, informointi ja seloste liitetään verkkopalvelun yhteyteen. Tärkeää on myös, että verkkopalvelun suunnittelussa on huomioitu tietoturva¹⁴. Tämän ohjeen liitteenä 2 on malliksi täytetty tietosuojaseloste etsivän nuorisotyön asiakasrekisteristä. Kirjallisessa informoinnissa on hyvä kertoa, missä tietosuojaseloste on saatavilla, koska selosteesta saa lisätietoja henkilötietojen käsittelystä.

Asiakasrekisteristä ei tarvitse tehdä rekisteri-ilmoitusta tietosuojavaltuutetulle.

3. Mistä etsivä nuorisotyö saa tuen tarpeessa olevan nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot

Nuori voi itse hakeutua etsivän nuorisotyön pariin. Apua voivat pyytää myös nuoren lähipiirin aikuiset tai toiset nuoret. Tietyillä viranomaisilla on velvollisuus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tuen tarpeessa olevan nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot etsivää nuorisotyötä varten¹⁵.

Peruskoulun opinto-ohjaaja luovuttaa kotikuntaan etsivää nuorisotyötä varten peruskoulun päättäneen nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot silloin, kun nuori ei ole yhteishaussa tai sitä seuranneessa täydennyshaussa saanut opiskelupaikkaa.

Ammatillisesta oppilaitoksesta ja lukiosta luovutetaan kotikuntaan etsivää nuorisotyötä varten sellaisen peruskoulun päättäneen nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot, joka ei vastaanota saamaansa opiskelupaikkaa tai ei aloita opintojaan¹⁶. Samoin luovutetaan tiedot niistä nuorista, jotka keskeyttävät opinnot. Yhteystiedot luovutetaan, jos nuori on alle 25-vuotias.

Puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskus luovuttaa nuoren kotikuntaan etsivää nuorisotyötä varten sellaisen nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot, joka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai joka keskeyttää palveluksen¹⁷. Puolustusvoimissa on käytössä Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen -toimintamallissa¹⁸ kehitetty käytäntö, jota ensisijaisesti noudatetaan. Jos nuorelta ei saada suostumusta tietojen siirtoon, mutta viranomainen arvioi nuorella olevan tuen tarve, tiedot tulee luovuttaa nuoren kotikuntaan etsivää nuorisotyötä varten. Yhteystiedot luovutetaan, jos nuori on alle 25-vuotias.

Kaikissa edellä mainituissa tilanteissa tiedot luovutetaan nuoren kotikuntaan etsivää nuorisotyötä varten. Kunnan olisi syytä selkeästi määritellä, mihin tai kenelle tiedot luovutetaan, ja tämän tiedon tulisi olla helposti löydettävissä myös esimerkiksi kunnan internetsivuilta. Tiedot voidaan toimittaa suoraan etsivälle nuorisotyölle. Jos kunta toteuttaa etsivää nuorisotyötä ostopalveluna, nuoren tiedot voidaan toimittaa suoraan palvelun tuottajan etsivälle nuorisotyölle. Jos kunnassa ei järjestetä etsivää nuorisotyötä, tiedot toimitetaan kunnan kirjaamoon viittauksella, että kyseessä

14 Rekisterinpitäjä vastaa tietojen suojaamisesta. Suojaamisvelvollisuudesta säädetään henkilötietolain 32 §:ssä, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 18 §:ssä ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §:ssä.

15 Luovutusvelvollisuudesta säädetään nuorisolain 7 c §:ssä.

16 Tästä kerrotaan lain esitöissä (HE 1/2010 s.18).

17 Palveluskelpoisuudesta säädetään asevelvollisuuslain 9 §:ssä ja siviilipalveluslain 23 §:ssä.

18 Time Out! Aikalisä! -toimintamallista lisätietoa <http://info.stakes.fi/aikalisa/FI/aikalisa.htm>

on nuorisolain mukainen tietojen siirto. Samoin toimitaan silloin, jos käytössä ei ole kyseisen etsivän nuorisotyön yhteystietoja.

Viranomaisen voi jättää nuoren tiedot antamatta, jos se arvioi käytettävissään olevien tietojen pohjalta, ettei nuori ole tuen tarpeessa¹⁹. Nuori on saattanut esimerkiksi saada työpaikan tai hänellä on suunnitelma tulevaisuudestaan. Tietojen luovuttamattajättämistä ei tarvitse dokumentoida²⁰.

Myös muu viranomaisen voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot²¹ silloin, kun viranomaisen käytettävissään olevien tietojen pohjalta sekä nuoren tilanne ja tuen tarve huomioiden arvioi sen olevan tarpeellista. Esimerkiksi yliopisto tai ammattikorkeakoulu voi ilmoittaa etsivälle nuorisotyölle tuen tarpeessa olevan opinnot keskeyttäneen nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot. Tällaisten tietojen luovuttaminen on mahdollista myös, jos nuori on ollut työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaana ja hän toistuvasti laiminlyö osallistumisen sovittuihin toimenpiteisiin tai tapaamisiin eikä häntä tavoiteta ja työnhaku on päättymässä. Vastaavasti terveys- tai sosiaalitoimesta voidaan ilmoittaa nuoren yhteystiedot. Myös peruskoulusta voidaan ilmoittaa etsivälle nuorisotyölle koulunkäynnin laiminlyövästä oppilaasta, jos koulun omat tukitoimet eivät tavoita nuorta ja jos myös nuoren huoltaja katsoo tarvittavan apua asian ratkaisemisessa²². Koulutuksen järjestäjä voi kokonaisharkinnan perusteella luovuttaa myös sellaisen nuoren tiedot, jonka arvioidaan olevan keskeyttämässä opintonsa.

Jos nuoresta tehdään lastensuojeluilmoitus sosiaaliviranomaiselle, tuen tarpeessa olevan nuoren yksilöinti- ja yhteystietoja ei enää erikseen luovuteta etsivää nuorisotyötä varten²³.

4. Mitä yhteys- ja yksilöintitiedot ovat ja miten ne luovutetaan

Yhteystietoina ovat nuoren nimi, puhelinnumero, sähköpostiosoite, osoite sekä tarvittaessa syntymäaika tai henkilötunnus taikka muu tieto, jonka perusteella nuori voidaan yksilöidä ja häneen on mahdollista saada yhteys²⁴.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystietojen siirtämisessä etsivälle nuorisotyölle on noudatettava huolellisuutta²⁵. Tiedot tulee suojata siirron aikana siten, että ulkopuoliset eivät pääse niihin käsiksi. Tiedot voidaan lähettää postitse etsivälle nuorisotyölle. Niitä voidaan myös kertoa puhelimitse. Tietoja voidaan siirtää esimerkiksi muistitikulla. Ongelmien välttämiseksi tällaisten tietojen välittämistä suojaamattomassa sähköpostiviestissä on syytä välttää²⁶.

19 Luovuttamatta jättämisen edellytykset ovat nuorisolain 7 c § 3 momentissa.

20 Tämä todetaan lain esitöissä (HE 1/2010 s. 19).

21 Tästä säädetään nuorisolain 7 c § 4 momentissa.

22 Esimerkit ovat peräisin lain esitöistä (HE 1/2010 s. 19).

23 Lastensuojeluilmoituksen tekemisestä säädetään lastensuojelulain 25 §:ssä.

24 Nämä tiedot on mainittu lain esityössä (HE 1/2010 s. 17).

²⁵ henkilötietolain 5 § ja 32 §.

²⁶ Vahdin Valtionhallinnon salauskäytäntöjen tietoturvaohje 3/2008. Kts. toimintaasi koskevat salassapitosäännökset sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 § (mm. 31 ja 32 kohta). Turvakiellosta ja turvakiellon alaisten tietojen käsittelystä säädetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 36 § - 37 §:ssä.

5. Minkälaisia henkilötietoja etsivässä nuorisotyössä voidaan kirjata ja käsitellä

Etsivän nuorisotyön tehtävä on kaksivaiheinen. Ensimmäiseksi yritetään tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori, kun hänen yksilöinti- ja yhteystietonsa on saatu. Asiakasrekisteriin kirjataan nuoren yhteys- ja yksilöintitietojen ilmoittaja²⁷. Ensin nuoren kanssa luodaan yhteistä kuvaa, mitä pitäisi tehdä ja mitä nuori toivoo tulevaisuudeltaan. Sen jälkeen etsivä nuorisotyö yrittää nuoren tukena etsiä nuoren tarvitsemia palveluja sekä auttaa nuorta niihin pääsemisessä. Nuoren toivomuksesta etsivän nuorisotyön tehtäviä hoitava henkilö voi esimerkiksi olla nuoren tukena asioitaessa viranomaispalveluissa. Nuorelle ei kuitenkaan synny velvollisuutta ottaa vastaan etsivän nuorisotyön toimenpiteitä tai sen avulla suunniteltuja palveluja tai muuta tukea.

Etsivä nuorisotyö ei järjestä palvelukokonaisuuksia, mutta ohjaa, neuvoa ja auttaa nuoren sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Nuoren auttamisessa palveluihin noudatetaan saattaen vaihtamisen periaatetta.

Etsivässä nuorisotyössä henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori. Työssä voidaan yhdistää tai muutoin käsitellä tehtävässä saadut tiedot tuen tarpeessa olevien nuorten yksilöimiseksi ja etsivän nuorisotyön tehtävien hoitamiseksi. Etsivä nuorisotyöntekijä ja nuori keskustelevat nuoren tilanteesta ja luovat siten yhteistä näkemystä nuoren tuen tarpeesta. Työtä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arviointiin tuen tarpeesta²⁸. Jos etsivässä nuorisotyössä tarvitaan muualta saatavia nuoren tietoja, voidaan niitä hankkia nuoren suostumuksella²⁹. Alaikäisten nuorten kohdalla tilannetta käydään läpi yhdessä huoltajan kanssa, jollei se selkeästi ole nuoren edun vastaista. Asiakasrekisteriin kirjataan päätetyt jatkotoimenpiteet³⁰.

Tuen tarpeessa olevien nuorten tilanne vaihtelee, mikä vaikuttaa etsivässä nuorisotyössä käsiteltävien ja kirjattavien tietojen määrään. Kirjattavien henkilötietojen tulee olla etsivän nuorisotyön tehtävien hoitamisen kannalta arvioiden tarpeellisia ja virheettömiä³¹. Henkilötietojen käsittelyn tulee olla asiallisesti perusteltua etsivän nuorisotyön toiminnan kannalta³². Etsivän nuorisotyön asiakasrekisteri on erillinen henkilörekisteri, jolla on oma käyttötarkoituksensa.

6. Tietoja voi käyttää vain etsivässä nuorisotyössä

Henkilötietoja voi käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon ne on kerätty³³. Tiedot on suojattava ulkopuolisilta³⁴. Sähköiset tietojärjestelmät suojataan käyttäjätunnuksin ja salasanoin³⁵. Etsivästä nuorisotyöstä vastaavalle henkilöstölle annetaan työtehtävien edellyttämät käyttöoikeudet, ja niiden käyttöä valvotaan säännöllisesti. Paperille tallennetut asiakirjat pidetään lukituissa

27 Tästä säädetään nuorisolain 7 d §:ssä.

28 Tästä säädetään nuorisolain 7 d §:n 1 momentissa.

29 Salassa pidettävien tietojen antamisen edellytykset ilmenevät viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 26 §:stä. Suostumuksesta säädetään henkilötietolain 3 §:n 7 kohdassa sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohdassa.

30 Tästä säädetään nuorisolain 7 d §:n 1 momentissa.

31 Tarpeellisuus- ja virheettömyysvaatimuksesta säädetään henkilötietolain 9 §:ssä.

32 Henkilötietojen käsittelyn asianmukaisuuden vaatimuksesta säädetään henkilötietolain 6 §:ssä.

33 Käyttötarkoitussidonnaisuudesta säädetään henkilötietolain 7 §:ssä.

34 Henkilötietojen suojaamisesta säädetään henkilötietolain 32 §:ssä ja hyvästä tietojenkäsittelytavasta lain 5 §:ssä.

35 Suojaamisvelvollisuudesta säädetään henkilötietolain 32 §:ssä.

kaapeissa. Tietojen salassa pidosta säädetään erityislaissa³⁶. Henkilökunta ohjeistetaan ja koulutetaan henkilötietojen lainmukaiseen käsittelyyn.

Yksilöä koskevat tiedot on hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole välttämättömiä häntä koskevan tehtävän hoitamiseksi. Joskus nuoren tavoittaminen voi edellyttää useita yhteydenottoja ja nuorella voi olla tarvetta useille erilaisille palveluille. Nuoren tiedot on hävitettävä heti, kun nuori on kiinnittynyt hänen tarvitsemiinsa palveluihin. Jos nuori ilmoittaa, ettei hän halua tulla autetuksi, tiedot on hävitettävä sen jälkeen, kun nuoren palvelun tarve on arvioitu. Tiedot on hävitettävä viimeistään, kun nuori täyttää 29 vuotta.

Kunnan ja kuntayhtymän järjestämään toimintaan sovelletaan arkistolakia ja toiminnassa laaditaan arkistonmuodostamissuunnitelma³⁷. Kunnan arkistonmuodostussuunnitelmassa on suositeltavaa todeta, että etsivää nuorisotyötä koskevien tietojen säilyttämisessä noudetetaan nuorisolakia. Kunta voi kuitenkin säilyttää sellaiset etsivää nuorisotyötä koskevat tiedot, jotka ovat määrällisiä, toiminnan kehittämiseen liittyviä ja joista ei voi tunnistaa yksittäistä henkilöä. Tällaisia ovat esimerkiksi ne tiedot, joita kerätään opetus- ja kulttuuriministeriön ja ELY-keskusten vuosittaisessa valtakunnallisessa kyselyssä tilastointia varten. Valtakunnallisen kyselyn tietoja ei käsitellä henkilötietoina.

7. Etsivässä nuorisotyössä kerättyjen tietojen luovuttaminen

Etsivän nuorisotyön yhteydessä nuoresta voi syntyä sellaista tietoa, joka voi olla tarpeellista luovuttaa edelleen sille palveluntarjoajalle, jolle nuori ohjataan. Tällaisia nuorta koskevia tarpeellisia tietoja saa luovuttaa edelleen toiselle viranomaiselle vain nuoren ja, jos nuori on alaikäinen, myös hänen huoltajansa nimenomaisella suostumuksella³⁸. Tulee varmistaa, että luovutus tapahtuu tietoturvallisesti³⁹. Etsivässä nuorisotyössä kirjataan, mitä tietoja ja kenelle nuoresta on annettu. Kirjaaminen kuuluu etsivää nuorisotyötä toteuttavan viranhaltijan tai työntekijän tehtäviin. Kirjaaminen kuuluu myös kunnan kanssa sopimuksen tehneen organisaation työntekijän tehtäviin.

Alle 18-vuotiaiden nuorten kohdalla ja lastensuojelulain edellytysten täytyessä tulee etsivän nuorisotyön tehdä lastensuojeluilmoitus lastensuojeluviranomaisille⁴⁰. Lisäksi mm. sosiaaliviranomaisilla ja poliisilla on laissa tarkemmin säädetty oikeus saada etsivältä nuorisotyöltä nuorta koskevia tietoja pyydettyinä⁴¹.

36 Salassapidosta säädetään nuorisolain 7 d §:n 3 momentissa sekä myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ssä.

37 Tietojen hävittämisestä säädetään nuorisolain 7 d §:n 2 momentissa. Henkilötietolaissa säädetty suojaamisvelvollisuus edellyttää, että hävittäminen tapahtuu luotettavasti.

38 Tämä todetaan nuorisolain 7 d §:n 2 momentissa.

39 Tietojen luovuttaja vastaa luovutettavien tietojen suojaamisesta siirron aikana, katso henkilötietolain 32 §.

40 Tästä velvollisuudesta säädetään lastensuojelulain 25 §:ssä.

41 Tästä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 20 §:ssä ja poliisilain 35 §:ssä.

8. Mistä nuori ja hänen huoltajansa saavat tietoa henkilötietojensa käsittelystä etsivässä nuorisotyössä

Nuorella ja hänen huoltajallaan on oikeus tietää, että nuorta koskevia tietoja voidaan ilman suostumusta luovuttaa etsivää nuorisotyötä varten nuorisolaissa säädetyn edellytyksin⁴². Lisäksi nuorella ja hänen huoltajallaan on henkilötietolain mukaan oikeus tietää etsivässä nuorisotyössä kerättävien henkilötietojen käsittelystä. Heille kerrotaan rekisterinpitäjästä, henkilötietojen käsittelyn tarkoituksesta ja siitä, mihin henkilötietoja säännönmukaisesti luovutetaan sekä rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä, kun henkilötietoja kerätään etsivässä nuorisotyössä⁴³. Rekisteröidyn oikeuksia ovat oikeus tarkastaa henkilörekisteriin talletetut tietonsa⁴⁴ ja mahdollisuus pyytää rekisterissä olevien tietojensa korjaamista⁴⁵ Rekisteriselosteesta tai sen sijasta laaditusta tietosuojaselosteesta saa lisätietoja henkilötietojen käsittelystä⁴⁶.

Nuoren vanhemmat saavat ilmoituksen, kun etsivä nuorisotyö on saanut ilmoituksen nuoresta. Perustiedot henkilötietojen käsittelystä ovat tässä ilmoituksessa (kts. liitteenä 1 oleva mallilomake), jossa kerrotaan myös, missä tietosuojaseloste on saatavilla. Nuorelle etsivää nuorisotyötä tekevä kertoo henkilötietojen käsittelystä etsivässä nuorisotyössä ensimmäisessä yhteydenotossaan. Kirjallinen informointi sisältyy johonkin nuorelle toimitettavaan materiaaliin, jossa kerrotaan myös selosteesta ja sen sijainnista. Jos palvelua tarjotaan verkossa, seloste ja informointi ovat verkkopalvelussa. Informoinnista ja tutustumalla tietosuojaselosteeseen nuori ja hänen huoltajansa saavat tietoa siitä, miten henkilötietoja käsitellään etsivässä nuorisotyössä. Tietosuojaselosteesta kerrotaan myös rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä käytännössä.

LIITTEET:

Liite 1. Mallilomake ilmoituksesta alaikäisen vanhemmalle/huoltajalle

Liite 2. Mallilomake tietosuojaselosteesta

42 Tämä todetaan nuorisolain 7 c §:n 5 momentissa.

43 Rekisterinpitäjälle säädetystä informointivelvollisuudesta säädetään henkilötietolain 24 §:ssä.

44 Tarkastusoikeudesta säädetään henkilötietolain 26 §:ssä sekä 28 §:ssä ja tarkastusoikeuden epäamisestä poikkeustapauksissa lain 27 §:ssä. Tutustu myös tietosuojavaltuutetun oppaaseen Henkilörekisteriin talletettujen tietojen tarkastaminen <http://www.tietosuoja.fi/27212.htm>

45 Tiedon korjaamisesta säädetään henkilötietolain 29 §:ssä. Asiasta kerrotaan tarkemmin tietosuojavaltuutetun toimiston oppaassa Henkilörekisteriin tallennetun tiedon korjaaminen <http://www.tietosuoja.fi/27212.htm>.

46 Rekisteriselosteen laatimisesta ja saatavilla olosta säädetään henkilötietolain 10 §:ssä.

LIITTEET:*Liite 1*

(PVM)

Hyvä vanhempi/huoltaja,

(NIMI) on eronnut XX -oppilaitoksesta (PÄIVÄMÄÄRÄ).

Oppilaitos on ilmoittanut opiskelijan yhteystiedot nuoren kotikunnan etsivän nuorisotyölle.

Nuorisolain (72/2006) vuoden 2011 alussa tulleen uudistuksen (693/2010) mukaan koulutuksen järjestäjän on luovutettava nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten, mikäli nuori keskeyttää opinnot alle 25-vuotiaana ammatillisessa koulutuksessa (7 c §).

Etsivän nuorisotyön pyrkimyksenä on tavoittaa ilman opiskelupaikkaa olevat nuoret ja kartoittaa heidän kanssaan yhdessä tulevaisuuden suunnitelmia. XX kunnassa etsivän nuorisotyön palveluihin kuuluvat muun muassa ohjauskeskustelut, tutustumiset ja opiskelupaikan tai työharjoittelupaikan hakemisessa avustaminen sekä tarvittaessa yhteistyö vanhempien/huoltajien kanssa. Lisätietoja etsivästä nuorisotyöstä saatte NN p. 123 456 tai MM p. 045 678910.

Terveisin,

Oppilaitoksen edustaja,
oppilaitos
P. 010 22 22222

Nuoren yhteystiedot talletetaan etsivän nuorisotyön asiakasrekisteriin, jonka rekisterinpitäjänä on XX:n kunta. Yhteystietoja käytetään etsivässä nuorisotyössä nuoren tavoittamiseksi. Työtä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin. Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on nuoren ohjaaminen sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään ja pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Lisätietoja henkilötietojen käsittelystä saa rekisterinpitäjältä.

TIETOSUOJASELOSTE
Henkilötietolaki (523/1999) 10 ja 24§

Laatimispäivä

Lue täyttöohjeet ennen selosteen täyttämistä.
 Käytä tarvittaessa liitettä.

1 Rekisterin- pitäjä	Nimi (y-tunnus) XX:n kunnassa etsivästä nuorisotyöstä vastaava toimielin Osoite Muut yhteystiedot (esim. puhelinvirka-aikana, sähköpostiosoite)
2 Yhteyshenki- lö rekisteriä koskevissa asioissa	Nimi Osoite Muut yhteystiedot (esim. puhelinvirka-aikana, sähköpostiosoite)
3 Rekisterin nimi	Etsivän nuorisotyön asiakasrekisteri
4 Henkilötieto- jen käsittelyn tarkoitus	Etsivässä nuorisotyössä pyritään tavoittamaan tuen tarpeessa oleva nuori ja ohjamaan hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille (nuorisolain 7 b § - 7 d §, henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta).
5 Rekisterin tietosisältö	<ul style="list-style-type: none"> - nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot (nimi, tarvittaessa henkilötunnus, puhelinnumero, osoite ja muu yhteystieto) - nuoren yksilöinti- ja yhteystietojen ilmoittaja - etsivän nuorisotyön kannalta tarpeellisia tietoja nuoren tilanteesta ja tuen tarpeesta - päätetyt jatkotoimenpiteet - mitä tietoja ja kenelle nuoresta on annettu
6 Säännön- mukaiset tietolähteet	<ul style="list-style-type: none"> - nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot viranomaisilta (nuorisolain 7 c §) - pääosin nuori antaa itse etsivässä nuorisotyössä tarpeelliset tietonsa - joskus nuoren itsensä antamalla suostumuksella voidaan hankkia etsivässä nuorisotyössä tarpeellisia tietoja muualta (nuorisolain 7 c § 1 momentti, henkilötietolain 3 § 7 kohta ja 12 §:n 1 momentin 1 kohta)

6 Säännön- mukaiset tietolähteet (jatkoa)	
7 Tietojen säännönmu- kaiset luovu- tukset	Joskus tarpeellisia tietoja voidaan luovuttaa nuoren ja, jos nuori on alaikäinen, myös hänen huoltajansa nimenomaisella suostumuksella sille palvelun tarjoajalle, jolle nuori ohjataan (nuorisolain 7 d § 2 momentti).
8 Tietojen siir- to EU:n tai ETA:n ulko- puolelle	ei luovuteta
9 Rekisterin suojauksen periaatteet	<p>A Manuaalinen aineisto</p> <p>Asiakirjat säilytetään lukitussa tilassa. Tietojärjestelmät suojataan salasanoin ja työtehtävien perusteella annettavin käyttäjätunnuksin ulkopuolisilta. Henkilökuntaan kuuluva pääsee käsittelemään vain niitä tietoja, joita hän tarvitsee työtehtävissään.</p> <p>Tietojen salassa pidosta säädetään nuorisolain 7 d §:n 3 momentissa sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ssä.</p> <p>B ATK:lla käsiteltävät tiedot</p>
10 Tarkastus- oikeus	<p>Rekisteröidyllä on oikeus tarkastaa itseään koskevat henkilörekisteritiedot eräin laissa mainituin poikkeuksin (henkilötietolain 26 § - 28 §). Kts. tietosuojavaltuutetun toimiston opas Henkilörekisteriin talletettujen tietojen tarkastaminen http://www.tietosuoja.fi/27212.htm - miten pyyntö tehdään ja kenelle se osoitetaan</p>
11 Oikeus vaa- tia tiedon korjaamista	<p>Rekisteröity voi vaatia henkilörekisteritiedon korjaamista (henkilötietolain 29 §). Kts. tietosuojavaltuutetun toimiston opas Henkilörekisteriin tallennetun tiedon korjaaminen http://www.tietosuoja.fi/27212.htm. - miten pyyntö tehdään ja kenelle se osoitetaan</p>
12 Muut henki- lötietojen käsitteilyyn liittyvät oikeudet	